מר:

סימן פו סעיף ח וסי׳ סו סעיף ב: רסח ב (מיי׳) סמג שם טוש"ע י"ד סי׳ פו

ס"ה: רסמ ג מיי שם הלכה ט סמג שם טוש"ע

סמג שם טוש"ע י"ד סי סו סעיף 1: ער ד ה מיי שם טוש"ע שם סעיף ג: דעא ו מיי שם הלכי ה:

שימה מקובצת

חשהאפרוח נוצר ממנו והא דשרי במסכת כריות: 5 ואותו דם אינו בא ליצירת האפרוח אלא מחמת נשיכת תרנגול בתרנגולת ומה:

רבינו גרשום

בעלמא: גיעולי ביצים מאכל שנתבשלו בו ביצים טמאץ. ביצים המודות קובדיץ והוא שנמצא דם על קשר שלו כלומר מה שאני א' זורק את הדם על קשר שלו. דשר יתילא בכולה. כלומר כבר מפוור הדם על כל הביצה תנא קמיה דאביי כלומר אדרות: איל תנא איפכא אד על אל שנמצא דם על חלמון הכי תנא קמיה לא שנ אלו אכל נמצא דם על חלמון מלבון שלו אסור ואביי חלבון שלו אסור ואביי מביצא דם על חלמון תירצה הכי: לא סיד דכתי כיעוב הכדיב לא סיד דכתי דא שלו שמב מדבר. כלומר דוא לות שמה בת יענים

דעוף מעוף ילפינן אע״פ שזה מין היתר אבל בילת השרץ אדרבה מסתברא דילפינן מטומאה כדדרשינן פרק העור והרוטב (לקמן קמו:) לטומאה בעינן ריקום כדכתיב השרץ מה שרץ ריקם אף בילת שרץ שריקם ושפיר ילפינן איסור מטומאה כיון דאשכחן במסכת מעילה

פרק קדשי מובח (דף טו:) דמשוו להו לענין בכעדשה ואע"ג דהשתא דאיכא תרתי דאתי מחי ושרו כמו חלב ובילים מ"מ חשיב להו חידוש שפיר משום דאין שניהן באין מן החי בענין אחד וכן יש לפרש גבי דבש של דבורים דדריש מקרא בפרק קמא דבכורות (דף ו:) דשרי דלא דמי לחלב אי נמי כיון דכל שאר אבר מן החי אסור מקרי הנך חידוש ועוד היינו יכולים לומר דכל בילים מותרות בין דטמא בין דטהור מההיא טעמא לבפ"ק לבכורות (דף ז:) דשרינן הני יאלי דיחמורתא לפי שהוא זרע האיל שנקרש וכן עור הבא כנגד פנים של חמור דמסתברא דהיינו טעמא דשרי משום דאתי משכבת זרע של חמור ונקרש מעלמו ונעשה עור ומותר ולא שייך לצורת הולד מידי ולכך מותר כיון דמתחלתו בא מחמת השכבת זרע דהויא כנבלה מוסרחת ושרי ולבסוף אע"פ שנקרש ונעשה עור מ"מ מותר הוא כמו אפרוח בילת טרפה שהוא מותר דכי גדיל פירשא בעלמא הוא וכולהו ביעי נמי משכבת זרע קאתו ושרו מהאי טעמא חוץ

לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא תגו רבנן הגיעולי ביצים מותרות ביצים מוזרות מורים נפש יפה תאכלם ינמצא עליה קורט דם זורק את הדם ואוכל את השאר אמר רבי ירמיה והוא שנמצא על קשר שלה תני דוםתאי אבוה דר' אפטוריקי הלא שנו אלא שנמצא על חלבון שלה אבל נמצא על חלמון שלה אפי' ביצה אסורה מאי מעמא דשרא תכלא בכולה א"ל רב גביהה מבי כתיל לרב אשי איפכא תני תנא קמיה דאביי ואביי הוא דתרצה ניהליה הכי אמר חזקיה ימנין לביצת ממאה שהיא אסורה מן התורה שנאמר יואת בת היענה וכי בת יש לה ליענה אלא איזו זו ביצה ממאה ודלמא היינו שמייהו לא סלקא דעתך דכתיב 2בת עמי לאכזר כיענים במדבר ולא והא כתיב יאעשה מספד כתנים ואבל כבנות יענה כיענה זו

שמתאבלת על בניה והא כתיב ושכנו שם בנות יענה כיענה זו ששוכנת עם בניה והכתיב הכבדני חית השדה תנים ובנות יענה ואי סלקא דעתך ביצה ביצה בת מימר שירה היא אלא כתיב היענה וכתיב בת היענה ושאני הכא דפסק ספרא לשתי תיבות ומדפסיק להו ספרא בת היענה ושאני הכא דפסק ספרא לשתי תיבות ומדפסיק להו ספרא בת היענה ושאני הכא דפסק ספרא לשתי תיבות ומדפסיק להו

גיעולי בילים. בילה טמאה שנתבשלה עם הטהורה: מותרות.

הטהורין דמיא בעלמאם הוא ולא יהבי טעמא באחרנייתא: ביצים

מוזרות. שאינן של זכר ואין אפרוח קלוט בהם לעולם: נפש יפה

סחכנם. שחינו חסטנים וחין דעתו קנה בהם תחכלם וחע"פ שישבה

עליהם תרנגולת ימים רבים: והוא שנמלא הדם על הקשר שלה. הוא

זרע של תרנגול הקשור בראש הכד

של בינה ומשם ינירת האפרוח מתחלת

וכיון דעדיין הוא שם לא נתפזר בשאר

הבילה הלכך אוכל השאר אבל נמצא על חלמון שלה כולה אסורה כדמפרש

לקמן דשדה תיכלה בכולה נתפשט

הקלקול בכולה: על הלבון. על הקשר

כדאמרן: מכלא. לשון שיכול וריעותא:

איפכא סני סנא קמיה דאביי. מנא

אחד היה שונה אותה לפניו איפכא לא

שנו אלא שנמלא על חלמון שלה: ואביי

הוא דתרלה הכי. כדאמרינן לא שנו

אלא על חלבון: כיענים. אלמא יענה

שמה ולא בת היענה: ואבל כבנות

יענה. ואי בילים נינהו כלום יש להם

פה: כיענה זו כו'. והכי משמע כאבל

העשוי על בני יענה: מכבדני וגו'.

ואי ביצים מאי כבוד ידעי למעבד:

מבילת טמאה שאסר הכתוב להכי בתרתי אינטריך קרא ובילת טריפה ילפינן מיניה כדפירשנו ומיהו אין מתיישב טעם זה גבי בינים דכולהו מתחלתן מעורות בגידין וחשובים כבשר: לרבות אברוחים שלא נפתחו עיניהם. לא גרסינן ביה דברי רבי אליעור בן יעקב דעלה אמר בפ״ק דבילה (דף ו:) מני ראב"י היא: גרעולי ביצים מותרות. פירש בקונטרס בינה טמאה שנתבשלה עם הטהורה מותרין הטהורים דמיא בעלמא הוא ולא יהבי טעמא כלל באחרנייתא ולקמן בפרק גיד הנשה (דף נח.) ודאי איירי שם בהכי וגם מחלק שם בין שלקו עם בינים שיש שם יהבי טעמא כלל באחרנייתא ולקמן בפרק גיד הנשה (דף נח.) ודאי איירי שם בהכי וגם מחלק שם בין שלקו עם בינים שיש שם אפרוח לשלקו עם הטמאים אבל הכא לא מסתברא לר״ת לאוקמי בהכי דלא שייך האי דינא הכא ונראה לי כמו שפירש בערוך שהכו התרנגולת על בית רחמה ומפלת ביצים שלא נגמרו ולא איירי מידי בבישול ולשון גיעול שייך עליה כמו (איוב כא) שורו עיבר ולא יגעיל והוי השתא מעין ביצים המחרות דמיירי השתא בהיתר ביצים גופייהו ואתא לאשמועינן דלא חשיב אבר מן החי אע״פ שלא נגמרו לגמרי ובירושלמי דמסכת תרומות די לענין ביצים ששלקן ונמצא בהן אפרוח דאיירי בהו התם גרסינן לעיל מהא מילתא שמעון בר אבא אמר רבי חנינא מעשה בא לפני רבן גמליאל ברבי ואמר[.] אבא הורה בארבעים ושבע ואנא מורינא במ״ה ואמר רבי חייא בר חנינא מעשה בא לפני רב הונא ואמר קליפי איסור מעלין את ההיתר הדא דתימא הוא 🔊 ששלקן בקליפיהן או קלופות בקלופות אבל אי שלק ביצים קלופות בשאינן קלופות או שאינן קלופות בקלופות לריך שיעור אחר מפני גיעולי בילים שורו עיבר ולא יגעיל בילים שהרקימו אסורות בילים מוזרות נפש יפה תאכלם מלא בהם דם קולף מקום הדם עד כאן לשון הירושלמי משמע כפי׳ הקונט׳ דאיירי בבילים שלוקות אבל תימה דמייתי התם קרא דשורו עיבר ולא יגעיל ודומה שאינו מסוגית הירושלמי ושום תלמיד הגיהו ובתוספתא במסכת תרומה בפ׳ דג טמא משמע כמו שפירש הערוך והכי תניא התם בילים [טהורות] ששלקן עם בילים טמאים אם יש בהן בנ"ט אסורין ואם לאו מותרות גיעולי בילים מותרים באכילה ביצים ששלקן ומלא בא' מהם אפרות אם יש בהן בנ"ע אסורות ואם לאו מותרות ביצים מחרות נפש היפה תאכלם ואם מלא בא' מהן דם זורק הדם ואוכל את השאר אוכל (א) דם דגים או חגבים בין חיים בין ממים ואינו חושש משמע בהדיא דגיעולי בילים ובילים ששלקן מרי מילי נינהו: הקבר שנמצא בקשר שלה. פירש הקונטרס דכה"ג אוכל השאר כיון דנמלא על הקשר והוא זרע תרנגול הקשור בראש הכד של בינים ומשם יצירת האפרוח מתחיל וכיון דעדיין הוא שם ולא נתפור בכל הבינה הלכך אוכל השאר אבל אם נמצא על חלמון שלה הביצה כולה אסורה כדמפרש לקמן דשדא תיכלא בכולה פי׳ נתפשט הקלקול בכולה והא דלא נקט בלשון לא שנו כדנקט אבוה דרבי אפטוריקי ולימא הכי לא שנו אלא שנמצא על הקשר שלה אבל יצא חוץ לקשר שדא מיכלא בכולה מצינן למימר דאין לשון כל חכמים שוין בענין אחד ומיהו קשה לפירושו מדאמר בפרק דם שחיטה בכריתות (דף כא.) דקתני בברייתא ילא דם בילים שאינן מין בשר ילא דם חגבים שכולו היתר ומשמע דכי היכי דשרי דם חגבים ודגים כל זמן שישנו עליהם וניכר שהוא מהן הוא הדין נמי דם בינים וי״ל דמדרבנן החמירו בדם ביצים גזירה אטו דם עוף שהבילה בא ממנו ומדאורייתא שרי אע"פ שהאפרוח נולר משם דהיינו על קשר שלה ואע"ג דהוי אפרוח לבסוף השתא מיהא לא הוו מין בשר שאין כאן עדיין בשר כלל ועוד י"ל דדם שעל הקשר אסור מן התורה דחשיב מין בשר כיון שהאפרוח נולר ממנו אז דהא דשרי במסכת כריתות (גם זה שם) דם בילים היינו כשאין דם בקשר אלא במקום אחר שמאותו דם אין האפרוח נולר ולא חשיב מין בשר ומלוי הוא פעמים רבות אפי׳ לאלתר סמוך ללידת הבילה ואותו דסאן אינו בא ום מחמת נשיכת תרנגול לתרנגולת ומה שפי׳ בקונטרס דם שהוא חוץ לקשר הכל אסורה זהו כשישנו בקשר ונתפזר עד שהוא חוץ לקשר אבל כשאין דם כלל על הקשר אלא במקום אחר מותר כדפרישית ואין להקשות לפ"ז בתר הכי דמפליג אבוה דר" אפטוריקי בין חלבון לחלמון הוה ליה לאפלוגי בחלבון גופיה בין על הקשר לשאין על הקשר כמו רבי ירמיה דלאו פירכא היא דהא מפליג בין נמצא על הקשר של חלבון לנמצא על הקשר של חלמון ועוד י"ל הך שמעתא דהכא שרי דם בילים לגמרי כי ההיא דכריתות (גם זה שם) והכי קאמר והוא שנמלא על הקשר שלה אז זורק את הדם ואוכל את השאר אבל אם אין הדם על הקשר אלא במקום אחר מותר אפילו הדם ואין לריך לזורקו וכן משמע בירושלמי דתרומות דקאמר בתר ההיא שהבאתי לעיל מביצים מוזרות מצא בהם דם קולף הדם ובירושלמי אינו מזכיר כלל מאכילת שאר הביצים אלא מזריקת הדם משמע דכל החילוק שאומרים אמוראים אחרי כן על הדם עצמו כדפי׳ בשמעתין ר׳ זירא סליק למבקרא לר׳ חייא בריה דר׳ יצחק אשכחיה דיתיב וקאמר לא שנו אלא חלמון אבל חלבון מותר והוא סבר דהוא גמיר מן דאבהמי׳ אמא ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן בין בחלבון בין בחלמון אסור תני ר' חלפתא בר' שאול חלמון מותר אמר רבי זעירא הא דאמר חלמון אסור בשנמצא במחום זכרותו של חלמון ואפילו חלבון והוא שנמלא במקום זכרותו של מוחו שממנו נולד ע"כ לשון הירושלמי משמע דאמאי דקחני בברייתא קולף מקום הדם קאמר בתר הכי ל"ש אלא חלמון אבל חלבון מותר ומשמע מותר וא"ל לקלוף ובתר הכי מייתי דר" יוחנן דאמר בין חלבון ובין חלמון אסור ובתר הכי מייתי ברייתא דר' חלפתא בר' שאול דאומר חלמון מוחר ודותה בזה שהוא טעות סופר ויש לגרוס חלמון אסור וחלבון מוחר ובדם גופיה קאמר הכי כדפרישית ועלה קאי דר' זעירא דאמר הא דאמר חלמון אסור כשנמלא במקום זכרותו של חלמון פירוש זכרותו קשר שלו כי גם בחלמון ישנו הקשר אבל שלא במקום הקשר מותר אפילו הדם ובא ר' זעירא לסתור מה שאמר בברייתא חלמון אסור חלבון מותר ולומר שגם חלמון שאסור זהו דוקא במקום זכרותו כי ש גם במקום אחר דם בילים מותר אפילו בחלמון וכה"ג אפילו בחלבון אסור הדם וקם ליה ר' זעירא בשיטתיה דר' יוחנן דלעיל מיניה וברייתא דר' חלפתא ברבי שאול כשיטתיה דרבי חייא בר' ילחק:

ל) [מוספתה מרומות פ"ט ה"ה, צ) [לקמן 1:],
ג) [ערך געלן, ד) [סוף פרק ין, ד) [סוף מדים שלק שלק מקליפיה] הצל שלק בילים קלופות ה"ש"ה של חוקליפות בשליק מר כ"ל.

תורה אור השלם 1. וְאַת בָּת הַיָּצֻנָה וְאֶת הַתַּחְמָס וְאָת הַשְּׁחַף וְאֶת הַנֵּץ למינהו:

ויקרא יא טז ויקרא יא טז 2. גָּם תַּנְּים דְּלְצוּ שַׁר הַינִיקּוּ גּוּרִיהָן בַּת עַמִּי לְאַכָּזָר בַּיְעַנִים בַּמִּדְבָּר:

איכה דג 3. על זאת אָפְפְּדָה וְאֵרֶלָה אַלְבָה שׁוְלְל בְּתְנִים וְאַבֶּל בְּנָנות בְּתָנִים וְאַבָל בְּנָנות בְּתַנִים בְּיִבְים בְּתַנְיבָנו שְׁם בַּיִים וְמְלָאוֹ בְתַיְהָם אווִים וְשְׁלָאוֹ בְתַיְהָם אווִים וְשְׁלָאוֹ בְתַיְהָם אווִים וְשְׁלָאוֹ שְׁם בְּנות יַעְנָה וְשְׁעִירִים יְרַבְּדִר שְׁם:

ישעיהו יג כא ז. תְּבְבְּדְנִי חַיָּת הָשְּׁדֶה תָּנִים וּבְנוֹת יַעָנָה כִּי נְתָתִי בְּמִּדְבְּר מִים נְהָרוֹת בִּשִׁימוֹ לְהַשְׁקוֹת עַמִּי בְּחַיִּרִי: ישעיהו מג כ

הגהות הב"ח

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תר"ה והוא וכו׳ סמוך ללידת הבילה ואותו דם אינו מלת אינו נמחק: